TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Đẩy mạnh cuộc chiến chống hàng giả trong môi trường số

06:29 27/11/2025

Một trong những yêu cầu trọng tâm của Chính phủ trong giai đoạn hiện nay là siết chặt công tác phòng, chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả, nhất là trong bối cảnh vi phạm dịch chuyển mạnh sang thương mại điện tử và mạng xã hội.

Đoàn công tác Văn phòng Thường trực Ban Chỉ đạo 389 quốc gia làm việc với Bộ Khoa học và Công nghệ về tăng cường đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trong tình hình mới

Công nghệ hóa cao của hàng giả trong môi trường số

Tại buổi làm việc giữa Đoàn công tác Văn phòng Thường trực Ban Chỉ đạo 389 quốc gia với Bộ Khoa học và Công nghệ, nhiều vấn đề nổi cộm đã được chỉ ra, đồng thời đưa ra các đề xuất nhằm hoàn thiện khung pháp lý, tăng cường năng lực thực thi và nâng cao hiệu quả phối hợp liên ngành.

Đoàn công tác do ông Trần Đức Đông – Phó Chánh Văn phòng Thường trực Ban Chỉ đạo 389 quốc gia làm trưởng đoàn, cùng đại diện Văn phòng Chính phủ và Bộ Tư pháp, đã kiểm tra, đánh giá tình hình triển khai Chỉ thị 13/CT-TTg và các Công điện của Thủ tướng Chính phủ về phòng chống gian lận thương mại và hàng giả trong tình hình mới.

Báo cáo của Bộ Khoa học và Công nghệ cho thấy bức tranh đáng lo ngại: hoạt động buôn bán hàng giả và xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ đang chuyển dịch mạnh sang môi trường số, khai thác tối đa thương mại điện tử, mạng xã hội, livestream và nền tảng xuyên biên giới.

Vi phạm tinh vi, tổ chức xuyên biên giới, trong đó, nổi lên 3 xu hướng.

Sản xuất, phân phối khép kín: Các đường dây hàng giả hoạt động có tổ chức; sử dụng kho tạm, địa chỉ ảo, thường xuyên thay đổi vị trí; nhập khẩu hàng giả qua đường tiểu ngạch hoặc bưu gửi nhỏ lẻ với tần suất lớn.

Lợi dụng AI, Deepfake để đánh lừa người tiêu dùng: Đối tượng làm giả tem truy xuất nguồn gốc, tạo hình ảnh – video quảng cáo sản phẩm giả mạo nhãn hiệu bằng AI, làm tăng độ tinh vi và gây khó khăn cho cơ quan chức năng trong thu thập chứng cứ.

Livestream “chớp nhoáng”: Nhiều phiên bán hàng giả diễn ra trong thời gian ngắn, vào khung giờ nhạy cảm, xóa ngay video sau khi kết thúc, khiến việc lưu trữ dữ liệu, phản bác thông tin và xử lý vi phạm trở nên khó khăn.

Trên không gian mạng, việc quảng cáo sai sự thật các sản phẩm gắn mác “công nghệ cao” như thiết bị tiết kiệm điện, vòng đeo tay ion, thực phẩm chức năng gắn với “tế bào gốc”… đang gia tăng nhanh chóng. Phần lớn các sản phẩm này không có căn cứ khoa học, không đạt chuẩn đo lường chất lượng nhưng lại dễ gây nhầm lẫn với người tiêu dùng.

Đặc biệt, tình trạng vi phạm kiểu dáng công nghiệp, sáng chế, nhất là đối với linh kiện điện tử, phụ tùng ô tô – xe máy, mỹ phẩm, cũng diễn biến phức tạp. Một số sản phẩm như thuốc lá thế hệ mới được ngụy trang dưới dạng thiết bị điện tử (USB, sạc dự phòng, đồ chơi…) gây khó khăn trong kiểm soát, nhất là với thanh thiếu niên.

Nguyên nhân của tình trạng gia tăng vi phạm, Bộ Khoa học và Công nghệ nêu 3 nhóm nguyên nhân chính:

Hành lang pháp lý chưa theo kịp thực tiễn môi trường số: Quy định xử phạt vi phạm sở hữu trí tuệ còn thiếu cụ thể đối với hành vi trực tuyến; cơ chế còn phụ thuộc nhiều vào yêu cầu của chủ thể quyền; chia sẻ dữ liệu giữa các lực lượng còn hạn chế.

Công tác truyền thông chưa theo kịp tốc độ lan truyền thông tin sai sự thật: Nội dung kỹ thuật về tiêu chuẩn – đo lường – chất lượng khó tiếp cận đại chúng; nguồn lực truyền thông đa phương tiện còn hạn chế.

Công cụ số hóa, hạ tầng dữ liệu chưa hoàn thiện: Thiếu cơ sở dữ liệu kiểm chứng khiến việc xác minh sản phẩm mới chậm trễ; công cụ giám sát số còn phân tán.

Không có vùng cấm, không có ngoại lệ" trong việc chống buôn lậu, hàng giả, gian lận thương mại và xâm phạm sở hữu trí tuệ

Tăng cường kiểm tra, giám sát, nâng cao hiệu quả thực thi

Thực hiện Chỉ thị 13/CT-TTg của Thủ tướng Chính phủ, Bộ Khoa học và Công nghệ đã triển khai hàng loạt hoạt động kiểm tra, giám sát và xử lý nghiêm vi phạm.

Kết quả kiểm tra trên diện rộng. Kiểm tra 899 cơ sở sản xuất, kinh doanh thuộc các lĩnh vực xăng dầu, điện, điện tử, đồ chơi trẻ em, mũ bảo hiểm, vàng trang sức mỹ nghệ...

Xử lý 35 vụ việc vi phạm, chủ yếu liên quan đến thương mại điện tử, hàng cấm, hàng giả, hàng không rõ nguồn gốc. Tổng tiền xử phạt trên 300 triệu đồng.

Ngoài ra, Bộ Khoa học và Công nghệ trực tiếp kiểm tra 21 tổ chức, xử phạt vi phạm 4 tổ chức với tổng số tiền 362,5 triệu đồng; Áp dụng các biện pháp bổ sung như thu hồi hàng hóa vi phạm, hủy hàng, tước quyền sử dụng giấy chứng nhận.

Bộ Khoa học và Công nghệ đã tạm ngừng, thu hồi 61 tên miền vi phạm; Giám sát, cung cấp thông tin về 538 tên miền, trong đó: 5 tên miền ".vn", 33 tên miền quốc tế (chiếm 97%).

Đáng chú ý, 100% các tên miền quốc tế đăng ký trong nước và tên miền ".vn" có vi phạm đều được chặn ngay.

Bộ Khoa học và Công nghệ cũng chuyển cơ quan chức năng 1.830 tên miền có dấu hiệu vi phạm để xem xét xử lý.

Thực hiện Công điện 65/CĐ-TTg và Chỉ thị 13/CT-TTg, Bộ Khoa học và Công nghệ đã kiểm tra 6 doanh nghiệp bưu chính lớn tại Hà Nội và Lạng Sơn; 100% doanh nghiệp kiểm tra hàng trước khi nhận, ký cam kết "Nói không với việc vận chuyển hàng cấm, hàng lậu, hàng giả qua đường bưu chính".

Từ 1/10/2024, Cổng truy xuất nguồn gốc quốc gia đã đi vào hoạt động, kết nối tất cả các tỉnh, thành phố, các bộ, ngành và hơn 4.000 doanh nghiệp.

Hệ thống này đang trở thành công cụ quan trọng hỗ trợ giám sát hàng hóa, chống gian lận thương mại trong các nhóm sản phẩm do Bộ Khoa học và Công nghệ quản lý.

Theo Bộ Khoa học và Công nghệ, trong thời gian tới vi phạm sở hữu trí tuệ gần như hoàn toàn dịch chuyển sang thương mại điện tử và mạng xã hội; Tốc độ lan truyền vi phạm sẽ nhanh hơn khả năng xử lý của cơ quan quản lý; Hàng hóa nhỏ lẻ nhập qua đường bưu chính gia tăng mạnh, gây khó khăn cho công tác kiểm soát.

Do đó, Bộ Khoa học và Công nghệ sẽ: Tăng cường giám sát sau cấp phép, nhất là với doanh nghiệp bưu chính vận chuyển hàng thương mại điện tử;

Rà soát, cập nhật danh mục hàng cấm gửi, hạn chế gửi qua bưu chính;

Tăng cường trao đổi thông tin, phối hợp liên ngành trong các đợt cao điểm đấu tranh với gian lận thương mại.

Phó Chánh Văn phòng Thường trực Ban Chỉ đạo 389 quốc gia Trần Đức Đông đánh giá cao nỗ lực triển khai của Bộ Khoa học và Công nghệ, đồng thời nhấn mạnh Bộ cần sớm kiện toàn Ban Chỉ đạo 389 của Bộ Khoa học và Công nghệ; Triển khai thực chất các chỉ đạo của Chính phủ và Ban Chỉ đạo 389 quốc gia; Tham mưu sửa đổi, bổ sung các văn bản pháp luật để không tạo khoảng trống pháp lý; Hoàn thiện cơ chế phân cấp, phân quyền giữa Bộ và địa phương; Tăng cường truyền thông, chia sẻ thông tin, phối hợp liên ngành trong thực thi nhiệm vụ.

Bằng việc đổi mới phương thức quản lý, tăng tốc số hóa và siết chặt thực thi, Bộ Khoa học và Công nghệ đang khẳng định vai trò quan trọng trong cuộc chiến chống hàng giả, bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ và bảo đảm môi trường kinh doanh lành mạnh trong bối cảnh kinh tế số ngày càng phát triển.

Nguyễn Kiên